

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE
EŞİTLİK KURUMU

BURSA EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ NEZARETHANELERİ ZİYARET RAPORU

(Rapor No: 2020/04)

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 25.02.2020 tarih ve 2020/43 sayılı kararında oy çokluğu ile kabul edilmiştir.)

ŞUBAT 2020

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
A. GİRİŞ	1
B. NEZARETHANELERDE YAPILAN İNCELEMELER.....	2
B.1. Asayiş Şube Müdürlüğü	3
B.2. Güvenlik Şube Müdürlüğü	5
B.3. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü	8
B.4. Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü.....	9
B.5. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü	11
B.6. Çocuk Şube Müdürlüğü	13
C. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	15

KISALTMALAR

BM : Birleşmiş Milletler

CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu

CPT : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi

KOM : Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele

m : Metre

OPCAT : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol

para. : Paragraf

TİHEK : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

TEM : Terörle Mücadele

UÖM : Ulusal Önleme Mekanizması

A. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleye etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 tarihinde onaylayarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”* 6701 sayılı TİHEK Kanununun 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında bulunmaktadır. Kanunun 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
3. Suç işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığı halinde kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda (CMK) yer almaktadır. CMK'nin 99'uncu maddesinde ise *“gözümlüne alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözümlüne işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözümlüne alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözümlüne alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği”* hükme bağlanmıştır.
4. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Yakalama, Gözümlüne Alma ve İfade Alma Yönetmeliği” nin 4'üncü maddesine göre nezarethane;

“şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri” ifade etmektedir.

5. 6701 sayılı TİHEK Kanununun 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirme görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin tutulduğu nezarethanelere ziyaretler düzenlemek TİHEK’in görev ve yetki alanı kapsamındadır. Bu bağlamda, Bursa Emniyet Müdürlüğü¹ bünyesindeki Asayiş, Güvenlik, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM), Narkotik Suçlarla Mücadele, Terörle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlükleri nezarethanelerine Kurum tarafından habersiz ziyaret gerçekleştirilmiştir.
6. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu ziyaret heyetinde, ... yer almıştır.
7. Bu rapor, TİHEK tarafından 6701 sayılı Kanunun 9/1-j maddesine ve 6701 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 96/3 maddesine binaen alınan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun ziyaretlerin hangi sıklıkla gerçekleştirileceğine ilişkin 2019/11 numaralı kararı ve ilgili Başkanlık oluru ile 23 Ekim 2019 tarihinde gerçekleştirilen Bursa Emniyet Müdürlüğü nezarethaneleri izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

B. NEZARETHANELERDE YAPILAN İNCELEMELER

8. İl Emniyet Müdürlüğü ana hizmet binası birkaç yıllık bir bina olup fiziksel olarak iyi durumdadır. Müdürlük binasının bodrum katında bulunan nezarethaneler, Asayiş, Güvenlik ve Terörle Mücadele (TEM) Şube Müdürlüğü nezarethaneleri olarak kullanılmaktadır. Ziyaret edilen diğer şubeler ise farklı binalarda hizmet vermektedir.²
9. Müdürlük bünyesindeki kimi nezarethanelerde ziyaret esnasında herhangi bir özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunmadığından birebir görüşme gerçekleştirilememişken kimilerinde tutulanlarla görüşme yapılabilmektedir. Söz konusu görüşmelere şube müdürlüklerine ilişkin ilgili başlıklarda yer verilmiştir.

¹ Bundan sonra kısaca Müdürlük olarak ifade edilecektir.

² KOM ve Narkotik Şube Müdürlükleri aynı ek hizmet binasında iken Çocuk Şube Müdürlüğün ayrı bir ek hizmet binasında bulunmaktadır.

10. Narkotik Suçlarla Mücadele, Güvenlik, Asayiş ve Çocuk Şube Müdürlüklerinde yeteri kadar kadın personel olduğu bildirilmiştir. Terörle Mücadele ve KOM Şube Müdürlüklerinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan kadın olması durumunda gerekli işlemler için ilgili şube tarafından kadın personel görevlendirildiği ifade edilmiştir. Şubelerden birinin personeli ile yapılan görüşmede; personel, 12/24 esasına göre çalıştıklarını belirterek bu sistemin 12/36 esasına göre yeniden düzenlenmesinin faydalı olacağını ifade etmiş ve Müdürlükte çocuk sahibi personel için kreş gibi imkânların sunulmasını talep etmiştir.

B.1. Asayiş Şube Müdürlüğü

11. Şubede, birbirinden farklı boyutlarda 9 adet nezarethane bulunmaktadır.³ Nezarethanelerden biri dört kişi, diğerleri üç kişi barındırma kapasitesine sahiptir. Nezarethane mevcudunun kapasiteyi aşması durumunda kişilerin Güvenlik ve TEM Şube Müdürlüklerine ait nezarethanelerden birine yönlendirildiği bildirilmiştir.
12. Şubede, özgürlüğünden mahrum bırakılan kadınlar için ayrı bir bölüm bulunmamaktadır ancak nezarethaneler aynı koridorda iki sıra halinde konumlandırıldığından bu alan kadınlar için planlama yapılmasına imkân vermektedir. Bu kapsamda, yan yana olan nezarethanelerden birer tanesinin boş bırakılarak mahremiyetin sağlanmaya çalışıldığı ifade edilmiştir.
13. Nezarethanelerde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulunmaktadır. Oturma alanları mermer divan üzerine yumuşak ve silinebilir kumaş şilteden oluşturulmuştur.
14. İhtiyaca göre özgürlüğünden mahrum bırakılanlara battaniye, yastık ve seccade verildiği ifade edilmiştir. Battaniyelerin kenarlarının güvenlik gerekçesiyle sökülmüş olduğu gözlemlenmiş olup ayda bir kez yıkandığı söylenmiştir. Şubede tutulmakta olan ve kendisiyle görüşülen özgürlüğünden mahrum bırakılanlar da battaniye ve yastık verildiğini teyit etmiş ancak bu ürünlerin temiz olmadığını dile getirmişlerdir.

³ Şubede; 2.2 m en, 3.5 m boy ve 3.55 m yüksekliğe sahip iki adet; 2.1 m en, 3.5 m boy ve 3.55 m yüksekliğe sahip dört adet; 2.05 m en, 3.5 m boy ve 3.55 m yüksekliğe sahip bir adet; 2.15 m en, 3.5 m boy ve 3.55 m yüksekliğe sahip bir adet ve 2.90 m en, 6.48 m boy ve 3.55 m yüksekliğe sahip bir adet nezarethane bulunmaktadır.

15. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler ihtiyaç halinde seslenerek veya nezarethane kapısına vurarak görevlilere erişebildiklerini, görevlilerin hemen geldiklerini ifade etmişlerdir.
16. Nezarethanelerin temizliğinin teknik personel tarafından günlük yapıldığı belirtilmiştir.
17. Bulaşıcı hastalıkların önlenmesi amacıyla yılda iki kere ilaçlama yapıldığı ifade edilmiştir.
18. Müdürlük binası akıllı bina sistemi ile inşa edildiğinden ısınma, soğutma ve havalandırma merkezi klima sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır. Bir özgürlüğünden mahrum bırakılan geceleri nezarethanelerin oldukça soğuk olduğunu dile getirmiştir.
19. Aydınlatma koridorda bulunan aydınlatma ampulleri ile sağlanmaktadır. Ayrıca iki sıra halinde bulunan nezarethanelerden dış kesimle konumlananlar, küçük pencereler yoluyla doğal ışık almaktadır.
20. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ihtiyacı ikişer öğünlük günlük kumanya İkmal Şube Müdürlüğü tarafından belirlenen yemek şirketince karşılanmaktadır. Tutulanların uzun süreli kalışları halinde sıcak yemek de temin edilmektedir.
21. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların içme suyu ihtiyacı İkmal Şube Müdürlüğünce belirlenen firma aracılığıyla pet şişe su ile sağlanmaktadır.
22. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların acil tıbbi müdahale gerektiren sağlık sorunu yaşamaları halinde ivedilikle 112 Acil Çağrı Merkezine haber verildiği belirtilmiştir.
23. Düzenli olarak ilaç kullanması gerektiğini bir sağlık raporu/belgesi ile ibraz eden özgürlüğünden mahrum bırakılanlara, söz konusu belgelerde belirlenen süre ve sayıya uygun olarak görevli personel tarafından ilaç verildiği söylenmiştir.
24. Şubede kadın ve erkekler için ayrı tuvaletler bulunmaktadır. Tuvaletler alafranga tuvalet olarak dizayn edilmiş olup burada temizlik malzemesinin bulunduğu gözlemlenmiştir. Ancak engelli özgürlüğünden mahrum bırakılan bireyler için tuvaletlerle tutamak bulunmamaktadır.
25. Nezarethanelere merdivenlerden inerek erişim sağlanması mümkün olmakla birlikte özgürlüğünden mahrum bırakılan engellilerin erişimine imkân veren asansör de bulunmaktadır.
26. Özgürlüğünden mahrum bırakılanın yabancı olması durumunda kişinin tahkikatını yürüten birimlerce tercüman tahsis edildiği belirtilmiştir.
27. Nezarethanelerin yer aldığı koridor duvarında nezarethane talimatı ile İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi asılıdır. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin hakları

konusunda bilgilendirilmesi için Şüpheli ve Sanık Hakları Formu kullanılmaktadır. Formun farklı dillerde çevirisi mevcuttur.

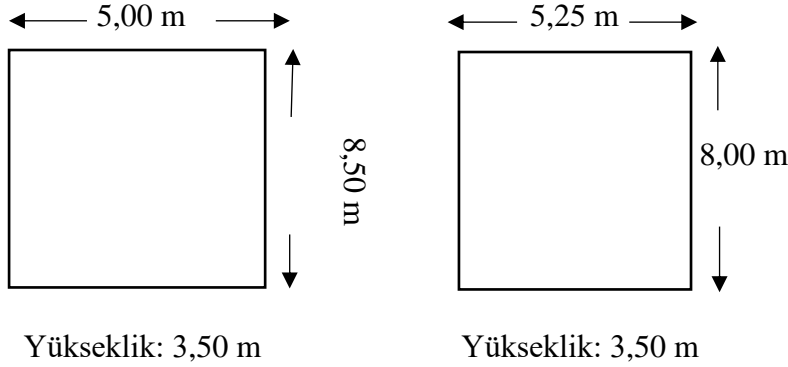
28. Kendisiyle birebir görüşme gerçekleştirilen özgürlüğünden mahrum bırakılanlara nezarethaneye alındıktan sonra kendilerine hangi form ve tutanak örneklerinin verildiği sorulduğunda kişiler kendilerine herhangi bir form veya tutanak verilmediğini iddia etmişlerdir. Şube personeli tarafından söz konusu iddialara ilişkin getirilen açıklamada sağlık raporlarının talep halinde, eşya tutanaklarının kişinin nezarethanedan ayrılışı esnasında ve hak bilgilendirme formlarının ise girerken verildiği ancak kişiler tarafından ya yırtıldığı ya da çöpe atıldığı ifade edilmiştir.
29. Şubede ayrı bir ifade alma odası bulunmamakta, ilgili şube personeli büroları bu amaçla kullanılmaktadır.
30. Şubede münhasıran ayrılmış bir avukat görüşme odası mevcuttur. Bu odada, masa, sandalye ve bir ısıtıcı yer almaktadır. Kamera bulunmayan müdafî odasının ses geçirmediği gözlemlenmiştir.
31. Teşhis odası aynı zamanda özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin üst aramalarının yapılması amacıyla da kullanılmaktadır. Odanın içerisinde güvenlik kamerası bulunmamaktadır.
32. Nezarethane kayıt defteri ziyaret heyeti tarafından incelenmiş ve kayıtların düzenli olduğu görülmüştür.
33. Şube nezarethanelerinde toplam 14 adet tümü çalışır durumda kamera bulunmaktadır. Nezarethane içleri birer kamera ile koridorlar üçer kamera ile 24 saat esasına göre görevlendirilen bir personel tarafından izlenmektedir. Şubede ayrıca kamera izleme alanı mevcuttur. Güvenlik kameraları 30 gün süre ile kayıt almaktadır. Kamera kayıtlarında teknik yönden bir arıza olması durumunda Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü ile irtibata geçildiği; elektrik kesintisi gibi durumlarda ise jeneratörün otomatik olarak devreye girdiği aktarılmıştır.

B.2. Güvenlik Şube Müdürlüğü

34. Güvenlik Şube Müdürlüğü'nün toplumsal olayların ardından özgürlüğünden mahrum bırakılan toplu grupların tutulduğu bir şube olduğu ve Bursa'da bu tarz olayların nadir

yaşanması sebebiyle genellikle şubede tutulan olmadığı aktarılmıştır. Nitekim ziyaret tarihi itibarıyla Şubede özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunmamaktadır.

35. Şubede üçü aynı boyutta⁴ biri farklı boyutta olmak üzere toplam 4 adet nezarethane bulunmaktadır. Nezarethanelerin boyutlarına ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

36. Şube nezarethaneleri 10'ar kişi barındırma kapasitesine sahiptir. Nezarethane mevcudunun kapasiteyi aşması durumunda kişilerin müsait durumdaki TEM ve Asayiş Şube Müdürlükleri nezarethanelerinden birine yönlendirildiği bildirilmiştir.
37. Nezarethanelerde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulunmaktadır. Oturma alanları yumuşak ve silinebilir şilteden oluşturulmuştur.
38. İhtiyaca göre özgürlüğünden mahrum bırakılanlara battaniye ve yastık verildiği ifade edilmiştir. Battaniyeler iki-üç ayda bir yıkanmaktadır.⁵ Diğer şubelerden farklı olarak bu Şubede kişilerin gözaltı sürelerinin uzatılma ihtimali olabildiğinden tutulanlara yer yatağı da verilmektedir. Şubede 41 adet yer yatağı bulunmaktadır.
39. Nezarethanelerin temizliğinin temizlik personeli tarafından günlük olarak yapıldığı belirtilmiştir.
40. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlardan bulaşıcı hastalığı olanlar Cumhuriyet Savcısının uygun görüşü ile sağlık kuruluşlarında gözlem altına alınmaktadır. Bulaşıcı hastalık riskini bertaraf etmek için gerektiğinde belediye ile iletişime geçildiği ve nezarethanelerin dezenfekte edildiği bildirilmiştir.
41. Isıtma, soğutma ve havalandırma merkezi klima sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır.

⁴ Boyutları; eni 5,00 m, boyu 8,50 m ve yüksekliği 3,50 m şeklinde olan nezarethane sayısı 3'tür.

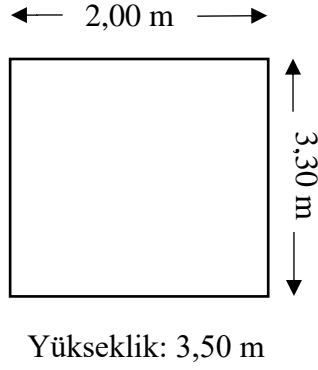
⁵ Genellikle Şubede tutulan özgürlüğünden mahrum bırakılan nadir olduğu için battaniye yıkama süresinin bu periyotta olduğu bildirilmiştir.

42. Aydınlatma koridorunda bulunan aydınlatma ampullerinin yanı sıra doğal ışık alan pencereler ile sağlanmaktadır.
43. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ihtiyacı İkmal Şube Müdürlüğü tarafından karşılanmaktadır. Diyet, vegan veya vejetaryen gibi özel beslenme menülerine ihtiyaç duyan kişilerin ihtiyaçlarının yakınları aracılığıyla giderildiği aktarılmıştır. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların kantin veya markete erişim olanakları bulunmamaktadır.
44. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların içme suyu ihtiyacı İkmal Şube Müdürlüğüne temin edilen pet şişe sularla sağlanmaktadır.
45. Acil tıbbi müdahale gerektiren durumlarda ilk müdahale 112 Acil sağlık ekipleri tarafından yapılmaktadır. Doktor tavsiyesi doğrultusunda ilaç kullanması gereken kişilerin ilaçları yakınları aracılığıyla temin edilmekte ve nezarethane personeli refakatinde kullanılmaktadır.
46. Şubede kadın ve erkekler için ayrı tuvaletler bulunmaktadır. Ancak tutamak bulunmadığından tuvaletler özgürlüğünden mahrum bırakılan engelli bireyler açısından erişilebilir değildir. Şubede yer alan bir odada ayrıca duşa kabine sahip bir adet banyo da bulunmaktadır. Şube personeli tarafından banyonun çok nadir kullanıldığı aktarılmıştır.
47. Özgürlüğünden mahrum bırakılanın yabancı olması durumunda işlem yapan büro amirliğince tercüman temin edilmektedir.
48. Nezarethane talimatnamesi koridorda asılıdır.
49. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin hakları konusunda bilgilendirilmesi için Şüpheli ve Sanık Hakları Formu kullanılmaktadır. Formun farklı dillerde çevirisi mevcuttur.
50. İfade alma odası Şubenin bürolarının bulunduğu katta yer almakta olup bu odada ses ve görüntü alan kamera bulunmamaktadır. İfade alınacağı zaman ses alabilen seyyar kamera sistemi kurulduğu bildirilmiştir.
51. Nezarethanelerin bulunduğu yerde münhasıran ayrılmış bir avukat görüşme odası bulunmaktadır. Oda ses yalıtımına sahiptir.
52. Nezarethane kayıt defteri ziyaret heyeti tarafından incelenmiş, kayıtların düzenli tutulduğu ve görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da incelendiği görülmüştür.
53. Nezarethaneleri gören kameralar mevcuttur. Çalışır durumda olan toplam 6 adet kamera olduğu ifade edilmiştir. Güvenlik kameraları 30 gün süre ile kayıt tutmaktadır. Güvenlik kameralarını izlemek üzere personel için özel bir alan bulunmakla birlikte Şubede nadiren

özgürlüğünden mahrum bırakılan tutulduğundan personel yalnızca bu zamanlarda kameraları izlemek üzere görevlendirilmektedir.

B.3. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü

54. Şubenin üçer kişilik kapasiteye sahip 16 adet nezarethanesi bulunmaktadır. Nezarethanelerin boyutlarına ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

55. Nezarethanelerde mevcut kapasitenin üzerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan olması durumunda Güvenlik ve Asayiş Şube Müdürlüğü nezarethanelerinden faydalanılmaktadır.

56. Nezarethanelerde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulunmaktadır.

57. Nezarethaneye alınan her kişiye battaniye ve yastık verildiği ifade edilmiştir. Ancak nezarethanelerde özgürlüğünden mahrum bırakılan olmamasına karşın nezarethanede battaniye ve yastıkların hâlihazırda mevcut olduğu görülmüş ziyaret heyetinde tutulan kişilerin buralara alındığında var olan battaniye ve yastıkları kullandığı izlenimi uyandırmıştır. Battaniye ve yastıkların ayda bir kez yıkandıkları ancak tutulan kişi sayısının az olması durumunda bu rutinin üç ayda bir çıkabildiği ifade edilmiştir.

58. Nezarethanelerin temizliğinin temizlik personeli tarafından günlük yapıldığı söylenmiştir.

59. Isıtma, soğutma ve havalandırma merkezi klima sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır.

60. Aydınlatma koridorda bulunan aydınlatma lambaları ile sağlanmaktadır.

61. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ihtiyacı günde iki öğün ve içme suyu ihtiyacı ise pet şişe su ile İkmal Şube Müdürlüğüne temin edilmektedir.

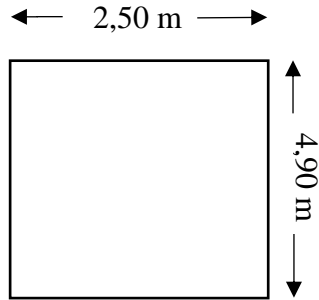
62. Şubede tıbbi personel bulunmamakla birlikte acil müdahale gerektiğinde 112 Acil Servis hattı aranarak ambulans talep edilmektedir. Ayrıca Şubede görev yapan tüm personelin temel ilk yardım kursu aldığı belirtilmiştir. Sürekli ilaç kullanmak zorunda olan

özgürlüğünden mahrum bırakılanlara doktor tarafından verilen reçete doğrultusunda ilaçları verilmektedir.

63. Tutulmanın yabancı olması durumunda ilgili büro amirliğince tercüman tahsis edilmektedir.
64. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin hakları konusunda bilgilendirilmesi için Şüpheli ve Sanık Hakları Formu kullanılmaktadır. Formun farklı dillerde çevirisi mevcuttur.
65. Şubede 4 adet ifade alma odası olup bu odalarda bilgisayar ve yazıcı mevcuttur. İfade alma odaları için bilahare Şube personelinden şifahen alınan bilgiye göre kamera sistemi teminine yönelik devam eden ihale sürecinin tamamlandığı ancak kameranın temin edilemediği belirtilmiştir.
66. Şube nezarethanelerinin bulunduğu alanda ayrıca bir adet avukat görüşme odası, bir adet teşhis odası ve bir adet üst arama odası bulunmaktadır. Avukat görüşme ve üst arama odasında güvenlik kamerası yer almamaktadır. Avukat görüşme odası görüşmeler dışarıdan duyulmayacak ancak içerisi görülebilecek şekilde kapısı camlı tasarlanmıştır.
67. Nezarethanelerin bulunduğu kısımda 19 adet kamera yer almaktadır. Kameraları izlemek üzere görevli ayrı bir personel ve alan mevcuttur. Güvenlik kameraları 30 günlük süre ile kayıt tutmaktadır.

B.4. Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü

68. Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü'nün Odunluk hizmet binasında yer almakta olup söz konusu bina akıllı bina sistemi ile inşa edilmiş yeni bir binadır.
69. Şubenin 8 adet nezarethanesi bulunmaktadır. Nezarethanelerin boyutlarına ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

Yükseklik: 3,80 m

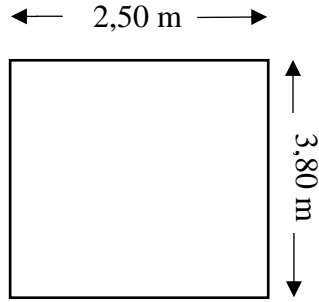
70. Her bir nezarethanelerin kapasitesi 3 kişidir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan mevcudunun kapasiteyi aşması halinde tutulanların İl Emniyet Müdürlüğü FSM hizmet binasında bulunan nezarethanelere yönlendirildiği ifade edilmiştir.
71. Nezarethanelerde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulunmaktadır.
72. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ihtiyaca göre battaniye ve yastık verilmektedir. Battaniye ve yastıkların ayda bir kez yıkandığı bilgisi verilmiştir.
73. Nezarethanelerin temizliğinin Ulaştırma Şube Müdürlüğü tarafından görevlendirilen temizlik personeline günlük olarak yapıldığı belirtilmiştir.
74. Bulaşıcı hastalık riski taşıyan özgürlüğünden mahrum bırakılanların ayrı bir nezarethane tutulduğu, adli makamlara sevk edilmelerinin ardından nezarethanelerin dezenfekte edildiği bildirilmiştir.
75. Isıtma, soğutma ve havalandırma merkezi klima sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır.
76. Aydınlatma koridorunda bulunan aydınlatma ampulleri ile sağlanmaktadır.
77. Günlük iye bedeli doğrultusunda özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ve içme suyu ihtiyacı İkmal Şube Müdürlüğü tarafından temin edilmektedir. Akşam öğünlerinde sıcak yemek verilmekle birlikte tutulanlara diledikleri zaman içme suyu sağlanmaktadır. Tutulanların kantin ve market gibi yerlere erişim imkânı bulunmamaktadır.
78. Acil tıbbi müdahale gerektiren durumlarda 112 Acil Servise ulaşılmaktadır. Doktor raporu ile sürekli ilaç kullanması gerektiği değerlendirilen kişilere tavsiye edilen saatlerde ve personel refakatinde ilaç kullanılmaktadır.
79. Şubede kadın ve erkekler için ayrı tuvaletler bulunmakla birlikte bir de banyo mevcuttur. Duş başlığının duvara monte olduğu gözlemlenmiştir.
80. Yabancı uyruklu özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yeminli bir tercümandan faydalanma olanağı sağlanmaktadır. Ayrıca Şubede Arapça bilen personel olduğu, Arapça konuşan tutulanlarla günlük iletişimi bu personel aracılığıyla sağlanabildiği ifade edilmiştir.
81. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin hakları konusunda Şüpheli ve Sanık Hakları Formu verilmektedir. Bununla birlikte, sağlık, eşya gibi diğer tutanak örneklerinin tutulanların talebi halinde kişilere verildiği belirtilmiştir.
82. Ziyaret saati esnasında Şubede 13 özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunmakta olup müsait durumda ve heyetimizle görüşme konusunda rıza gösteren iki tutulan ile birebir özel görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu kişilerden biri herhangi bir işkence veya kötü muamele iddiasında bulunmamış ancak kolluk görevlilerince yakalanmasının ardından ailesine haber

verilmediğini iddia etmiştir. Bunun üzerine ziyaret heyetince söz konusu iddiada bulunan kişinin ailesi aranmış olup yakalama hakkında bilgi verilip verilmediği sorulmuş ve bilgilendirmenin yapıldığı öğrenilmiştir. Diğer özgürlüğünden mahrum bırakılan ise Şube personelinin kendilerine iyi davrandığını, ailesine haber verildiğini, ilaçların temin edildiğini, yemeklerde herhangi bir problem olmadığını, akşamları sıcak yemek verildiğini ve talep etmeleri halinde ek olarak yemek verilebileceğini aktarmıştır. Her iki özgürlüğünden mahrum bırakılan da Şubede duş alma imkânlarının bulunduğu konusunda bilgi sahibi olmadıklarını söylemiştir.

83. Nezarethanelerin bulunduğu bölümde münhasıran ayrılmış bir avukat görüşme odası mevcuttur. Bu odada masa ve sandalyeler bulunmakta, teknik olarak ise sadece görüntü alan kamera yer almaktadır.
84. Nezarethane kayıt defteri ziyaret heyeti tarafından incelenmiş, kayıtların düzenli tutulduğu ve görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da incelendiği görülmüştür.
85. Şubede; 8'er adet nezarethanelerde, 2 adet koridorda ve 1 adet avukat görüşme odasında olmak üzere toplam 11 adet kamera bulunmaktadır. Güvenlik kameraları 30 gün süre ile kayıt yapmakta olup 24 saat esasına göre görevli bir personel tarafından izlenmektedir. Elektrik kesintisi gibi durumlarda UPS güç kaynağı ve jeneratörün devreye girdiği bildirilmiştir.

B.5. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü

86. KOM Şube Müdürlüğü de Narkotik Şube Müdürlüğü gibi İl Emniyet Müdürlüğü'nün Odunluk hizmet binasında yer almaktadır.
87. Şubenin 5 adet nezarethanesi bulunmaktadır. Nezarethanelerin boyutlarına ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

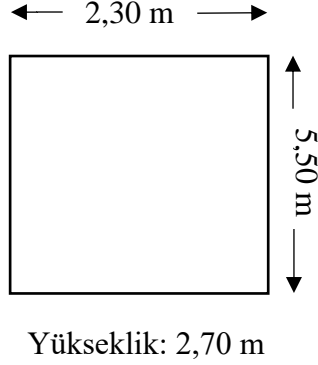
Yükseklik: 3,50 m

88. Her bir nezarethanelerin kapasitesi 4 kişidir. Şube nezarethanelerinde kapasitenin üzerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan olması durumunda Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü nezarethanelerinden faydalandığı ifade edilmiştir.
89. Nezarethanelerde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulunmaktadır.
90. Nezarethanelerin rutin temizliğini günlük olarak yapıldığı ve battaniye ile yastıkların ayda bir kez yıkandığı bilgisi verilmiştir.
91. Isıtma, soğutma ve havalandırma merkezi sistem ile sağlanmaktadır.
92. Kadın ve erkeklere ait ayrı tuvaletler mevcuttur. Ancak Şube koridoru çok geniş olmadığından tuvaletler nezarethanelerle karşılıklı ve bu alanlara yakın sayılabilecek uzaklıkta yer almaktadır. Mahremiyetin sağlanması adına kadın ve erkek tuvaletlerinin yerlerinin değiştirilmesi ve özgürlüğünden mahrum bırakılanlar nezarethanelere yerleştirilirken farklı cinsiyetten kişilerin birbirine uzak nezarethanelere konularak tuvaletlerde de görece mahremiyetin sağlanması tavsiyesinde bulunulmuştur. Şube personeli, ziyaret heyetinin tavsiyelerini olumlu karşılayarak ivedilikle tuvaletlerin kadın ve erkek tuvaletlerini birbiriyle değiştirmiş ve tutulanların yerleştirilmesinde bu hususları dikkate alacaklarını belirtmişlerdir.
93. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ihtiyacı günde 2 öğün olarak ve içme suyu ihtiyacı pet şişe sularla İkmal Şube Müdürlüğü tarafından karşılanmaktadır.
94. Acil tıbbi müdahale gerektiren durumlarda 112 Acil Servis hattının aranarak ambulans talep edildiği belirtilmiştir. Ayrıca Şube personelinin temel ilk yardım kursu aldığı bilgisi verilmiştir.
95. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların ihtiyaçlarını seslenerek personele bildirdiği ve ayrıca 24 saat esaslı kameraları izleyen görevli personel ile gözetimin sağlandığı aktarılmıştır.
96. Nezarethanelerin olduğu bölümde ifade alma odası bulunmamakta olup özgürlüğünden mahrum bırakılanların ifade alma işlemlerinin Şube bürolarında gerçekleştirildiği ve ifade alma esnasında herhangi bir kayıt yapılmadığı belirtilmiştir.
97. Şubede bir adet avukat görüşme odası mevcuttur.
98. Şube nezarethaneleri bölümünde 6 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Güvenlik kameraları 30 gün süre ile kayıt almaktadır. Elektrik kesintisi gibi durumlarda devreye giren güç kaynağının bulunduğu söylenmiştir.

B.6. Çocuk Şube Müdürlüğü

99. Şube, İl Emniyet Müdürlüğü'nün ek hizmet binasında yer almaktadır.

100. Binanın ikinci katında yer alan Şube nezarethaneler 2 adettir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kız ve erkek çocukları için ayrılan nezarethaneler yan yana konumlandırılmıştır. Nezarethanelerin boyutlarına ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

101. Her bir nezarethane'nin kapasitesi 4 kişidir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuk sayısının mevcut kapasitenin üzerinde olması halinde avukat görüşme odasından faydalandığı bildirilmiştir.

102. Nezarethanelerde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulunmaktadır.

103. Nezarethanelerin temizliğinin günlük olarak yapıldığı ifade edilmiştir. Battaniye ve yastıkların kullanıldıkça haftalık olarak yıkandığı, oturma alanlarının da haftalık olarak silindiği ve yılda iki kez özel bir şirket tarafından dezenfekte edildiği belirtilmiştir.

104. Şubenin bulunduğu ek hizmet binası akıllı bina sistemi ile inşa edilmemiş olup asansör de bulunmamaktadır. Daha önce özgürlüğünden mahrum bırakılan engelli bir çocuğun hiç tutulmadığı belirtilerek böyle bir durum olması halinde personel yardımıyla gerekli kolaylığın sağlanacağı söylenmiştir.

105. Isınma doğalgaz sistemi ile çalışan kalorifer petekleri ile havalandırma elektrikli fanlı havalandırma sistemi ve camların açılması suretiyle sağlanmaktadır. Bina pencerelerinde demir parmaklıklar olduğu görülmüştür. Nezarethanelerin bulunduğu koridor doğal ışık almakta olup aydınlatma koridorda bulunan aydınlatma ampulleri ile desteklenmektedir.

106. Özgürlüğünden mahrum bırakılan çocukların yemek ve içme suyu ihtiyacı İl Emniyet Müdürlüğüne karşılanmaktadır. Özel beslenme gereksinimi olan özgürlüğünden mahrum bırakılan çocukların ihtiyaçlarının yakınları tarafından karşılanabildiği ifade edilmiştir.

107. Acil tıbbi müdahale gerektiren durumlarda ilk yardım eğitimi almış personel ve 112 Acil Çağrı Merkezi ekiplerinden yararlanılmaktadır. Özgürlüğünden mahrum bırakılan çocukların yakınları tarafından temin edilen ilaçlar sağlık reçeteleri doğrultusunda personel refakatinde kullanılmaktadır.
108. Özgürlüğünden mahrum bırakılan çocukların hakları konusunda bilgilendirilmelerinde 11 farklı dilde hazırlanmış Şüpheli ve Sanık Hakları Formunun yanı sıra Arapça olarak hazırlanan “Bilinmesi Gerekenler” başlıklı afiş, 4 adet Çocuk Hakları Sözleşmesi isimli kitapçık ve 1 adet Çocuk Hakları Sözleşmesi isimli kitap bulunmaktadır.
109. Ziyaret saati itibarıyla Şubede özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuk bulunmamaktadır. Şubeye getirilen çocuklara aileleri ile birebir görüşme imkânı sağlanmaktadır. Yürütülen iş ve işlemler hakkında Şube personelinin alınan bilgilere göre; özellikle mağdur çocukların işlemlerinde Cumhuriyet Savcısının talimatıyla çocukların sosyal çalışmacı veya psikolog ile görüşmelerinin sağlandığı sonrasında işlemlerin başlatıldığı aktarılmıştır. Bununla birlikte; nezarethane defteri kayıtlarından tespit edilen bilgilere göre ise; Şube nezarethanelerinde 18 yaşından büyük özellikle genç yetişkinlerin tutulduğu görülmüştür. Şube personeli, şüpheli yetişkinlerin soruşturmanın bütünlüğü kapsamında tek olarak Şube nezarethanelerinde tutulabildiğini ifade etmiştir.
110. Şubede bir adet ifade alma odası bulunmaktadır. İfade alma odasında ses ve görüntü alma özelliği olan kamera mevcuttur. Gerekli durumlarda Adli İşlemler Bürosunda da ifade alınabildiği, burada ses ve görüntü alma özelliği olan kameraların bulunduğu bilgisi verilmiştir. Şubede ayrıca bir adet avukat görüşme odası da mevcuttur.
111. Nezarethanelerin kayıt defteri ziyaret heyeti tarafından incelenmiş ve kayıtların düzenli tutulduğu görülmüştür.
112. Nezarethaneleri gören kameralar mevcuttur. Şubede bulunan toplam 20 adet kameradan; 4 adedinin nezarethane bölümünde yer aldığı belirtilmiştir. 24 saat esasına göre kameraları izleyen görevli bir personel bulunmaktadır. Güvenlik kameraları 30 gün süre ile kayıt almaktadır. Binada jeneratör bulunduğu bildirilmiştir.

C. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

113. TİHEK'in ulusal önleme mekanizması kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Bu çerçevede, Müdürlük idaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği işbirliğine açık tutumları ziyaret heyetimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

Bursa İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Değerlendirme ve Tavsiyeler

114. Nezarethanelerde tutulan kişilerin sürekli değiştiği göz önünde bulundurulduğunda; genel hijyen koşullarından bağımsız olarak bu mekanlarda mantar, paraziter hastalıklar gibi bulaşıcı hastalık riskinin ortaya çıkması olasıdır. Söz konusu risk, konuyla ilgili gerekli önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır.⁶ Ziyaret heyetince izlenen şubelerde; battaniye ve yastıkların yıkanma sıklığının şubenin durumuna göre değişebildiği bununla birlikte yıkama rutininin ayda bir kez olduğu ifade edilmiştir. Bazı şubelerde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunmadığı halde oturma alanları üzerinde battaniye ve yastıkların bulunduğu görülmüş olup nezarethaneye yeni giriş yapan kişilerin orada mevcut olan battaniye ve yastıkları kullandığı izlenimi alınmıştır. Bu kapsamda, hijyenik açıdan battaniye ve yastık yıkama sıklığının artırılması ve her bir kişiye ilk girişinde temiz battaniye ve yastık verilmesinin hassasiyetle sağlanması,

115. Isıtma, havalandırma ve soğutma sistemleri merkezi sistem aracılığıyla ayarlandığından ve kişiye göre ayarlanmadığından özellikle gece saatlerinde merkezi ısıtmanın mevcut mevsim koşulları dikkate alınarak ayarlanması,

116. Güvenlik Şube Müdürlüğünde yer alan banyonun fiziksel koşullarının iyileştirilmesi ve banyo bulunan Şubelerde tutulan özgürlüğünden mahrum bırakılanların nezarethaneye ilk girişlerinde bu tür bir imkâna sahip oldukları konusunda bilgilendirilmeleri,

117. BM Engelli Haklarına İlişkin Sözleşmenin "Kişi özgürlüğü ve güvenliği" başlıklı 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasında "Taraf Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında

⁶ TİHEK, Erzurum Emniyet Müdürlüğü ve Erzurum Adliyesi Nezarethaneleri Ziyareti Raporu, para.107.

yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.” denilmekte, Sözleşmenin 2’nci maddesinde ise makul düzenlemenin, engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemeleri ifade ettiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda, Çocuk Şube Müdürlüğünde ve banyo ve tuvaletlerinde tutamak bulunmayan diğer şube nezarethanelerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan engelli bireylerin insan onuruna yakışır bir şekilde tutulması için makul düzenlemeler yapılması,⁷

118. İfade alınan yerlerde, sürekli kayıta olan bir kamera bulunması, ifade alma sürecinin baştan sona ulusal mevzuata ve uluslararası standartlara uygunluğunun temin edilebilmesi ve anılan sürecin tümüyle denetlenebilir olması bakımından önem arz ettiğinden⁸ kayıt alınmayan şubelerde kamera sisteminin kurulmasına yönelik girişimlerin başlatılması ve zaten ihalesi tamamlanmış olan ancak kamera temin edilemeyen Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü için ise ihale sürecinin yinelenmesi,
119. Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 6/7. maddesi gereği “Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı Şüpheli ve Sanık Hakları Formu”; 9/7. maddesi gereği yakalama veya nezarethaneye giriş sağlık raporu ve 10/c maddesi gereği muhafaza altına alınan eşya ve paraya ilişkin tutanağın bir nüshasının özgürlüğünden mahrum bırakılanlara verilmesi gerektiğinden özgürlüğünden mahrum bırakılanın talebi olup olmadığına veya başkaca herhangi bir tasarrufuna bağlı olmaksızın uygulamanın mevzuata uygun şekilde sürdürülmesi,
120. Çocukların bakılıp gözetildiği, tedbir kararlarının uygulandığı kurumlarda yetişkinlerden ayrı tutulması anlamındaki ayrı yerde tutma ilkesi ulusal mevzuatımız ve birçok uluslararası düzenlemede vurgulanmaktadır. Çocuk Koruma Kanunu'nda temel alınan bu ilke doğrultusunda gözaltına alınan çocukların kolluğun çocuk biriminde, bu birimin bulunmadığı yerlerde yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulması⁹ ve kolluk bünyesinde çocuklarla ilgili işlemlerin yürütülmesi sırasında, bunların soruşturma nedeniyle kolluk

⁷ TİHEK, Samsun Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma Komutanlığı Nezarethaneleri Ziyareti Raporu, para. 96.

⁸ TİHEK, Konya Emniyet Müdürlüğü Nezarethaneleri Ziyareti Raporu, para. 94.

⁹ Bkz. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, RG. 15.07.2005-25876, m. 16/1-2.

biriminde bulunan yetişkinlerle karşılaşmalarının engellenmesi için gerekli tedbirin alınması gerektiğinden¹⁰ önemle Çocuk Şube Müdürlüğünde yalnızca çocukların tutulması ve yürütülen soruşturmalar kapsamında soruşturma sürecinin hızını yavaşlatmayacak şekilde şüpheli yetişkinlerin çocuklarla karşılaşmayacakları uygun bir alanda tutulması veya ilgili diğer şubelere yönlendirilmeleri,

121. Kolluk personelinin moral, motivasyon ve verimliliğini artırmak üzere mesai saatleri, vardiya ve diğer çalışma koşullarının gözden geçirilerek gerekmesi halinde imkânlar dâhilinde iyileştirmeler yapılması,

İçişleri Bakanlığına Yönelik Değerlendirme ve Tavsiyeler

122. Nezarethanelerde meydana gelebilecek olası her türlü vakaya ilişkin herhangi bir adli veya idari sürecin başlatılması halinde bu alanlarda bulunan kameraların 30 günlük kayıt alma sürelerinin kısa olduğu değerlendirilmiş olup en az 6 ay olacak şekilde kayıt alma sürelerinin uzatılmasına ilişkin düzenleme yapılması tavsiye edilmektedir.

¹⁰ Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, RG. 24.12.2006-26386
Bursa Emniyet Müdürlüğü Nezarethaneleri Ziyareti
(Rapor No: 2020/04)

İLAVE GÖRÜŞ

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü gereği oluşturulan ve Ulusal Önleme Mekanizması görevi gören TİHEK;

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak.

ı) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmekle görevlidir.

Bu görev; Ek İhtiyari Protokolün 19. maddesinde belirtildiği üzere özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile **BU KİŞİLERE YÖNELİK TUTUMU DÜZENLİ OLARAK İZLEMEK**, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için, Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak, ilgilere tavsiyelerde bulunmakla yerine getirilir.

Ek İhtiyari Protokolün 20. maddesinde de Ulusal Önleme Mekanizmasında asgari olarak bulunması gereken yetkiler de belirlenmiştir. Bun yetkiler aynı zamanda 6701 sayılı Kanunla Kuruma verilmiş ve hiç bir sorunla karşılaşmadan da kullanılmaktadır.

Alıkoyma yerlerinin düzenli önleyici ziyaretlerle izlenmesi, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin alıkonma koşullarının ve bu kişilere karşı muamelenin tüm yönlerini ilk elden değerlendirerek, zaman içinde işkence ve kötü muameleyi önlemeyi amaçlayan bir süreçtir.

Alıkoyma yerlerine yapılan bu ziyaretlerin önleyici niteliği onu, bağımsız ulusal organların yapacağı diğer türden ziyaretlerden ve özellikle alıkonanların yaptıkları bireysel şikayetlerin soruşturulması için yapılan ziyaretlerden amaç ve yöntem bakımından ayırır.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında alıkoyma yerlerine yapılan düzenli ve habersiz ziyaretlerin ana amacı, alıkonanların insan haklarına saygı gösterilip gösterilmediğini izlemek ve ihlallere, özellikle işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine karşı caydırıcı olmaktır.

Yapılan ziyaretler aynı zamanda alıkoyma koşullarının (altyapı, su, sıhhi tesisat ve hijyen dahil) değerlendirilmesini, sağlık bakımının yeterlilik ve uygunluğunun ve insan haklarına ve kanuni güvencelere uyulmasını ve korunmasını, olası işkence ve diğer kötü muamele biçimlerinin izlenmesini ve belgelenmesini gerektirir.

Kurumun bugüne kadarki ziyaret ve raporlarına baktığımızda konuların kimi zaman bir suçun soruşturması, kimi zaman kurumların fiziki vs. yönlerden teftişi şeklinde ele alındığı görülmektedir.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında elde edilen bulgular ise sadece bulgu ve tespit olarak kalmakta Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında bir değerlendirme yapılmamaktadır.

Diğer taraftan kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, insan hakları ve eşitlik uzmanları, insan hakları ve eşitlik uzman yardımcıları tarafından yerine getirilir hükmü gereğince en az iki insan hakları ve eşitlik uzmanının ziyaretlerde ve raporlamalarda yer alması, raporların da yukarıda belirtilen Ek İhtiyari Protokolün 19. maddesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda hazırlanması, tavsiyelerin de buna uygun olması gerekir.

Sonuç olarak Kurumun Ulusal Önleme Mekanizması kapsamındaki görevinin İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde yerine getirmediği kanaatindeyim.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

KARŞI OY GEREKÇESİ

Bursa Emniyet Müdürlüğü Nezarethaneleri ziyaret raporu ile ilgili olarak;

Raporun 121. Paragrafta “**kolluk personelinin moral, motivasyon ve verimliliğini arttırmak üzere mesai saatleri, vardiya ve diğer çalışma koşullarının gözden geçirilerek gerekmesi halinde imkanlar dahilinde iyileştirmeler yapılması**” şeklindeki tavsiye ile ilgili olarak;

Kurumumuz Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında Bursa Emniyet Müdürlüğü nezaretlerini ziyaret etmiş, bu kapsamda söz konusu nezarethanelerde işkence ve kötü muamele olabilecek bulgu ve olayları araştırması gerekirken, Kurumun görev alanı dışında, görevli memurların mesai saatleri ve vardiya koşullarına ilişkin tavsiyede bulunulmasından dolayı,

Sayın çoğunluğun kararına katılmıyorum.

Saffet BALIN
Kurul Üyesi